

Wetenschappelijke Kerngroep | 17 maart 2023

Bijlage 1
Verslag Wetenschappelijke kerngroep
2 december 2022

Vergadering Wetenschappelijke Kerngroep VLIZ

Vrijdag, 2 december 2022, 10.30 uur, Oostende

Aanwezig: Gert Verreet, Peter Landschützer, Marleen De Troch, Gudrun De Boeck, Karen Rappé, Tina Mertens, Emma Coulembier, Bart De Ronde, Colin Janssen, Jan Mees, Filip Meysman, Hans Polet, Jaak Monbaliu, Marnix Pieters, Karim Bellafkih, Karolien Van Puyvelde, Filip Volckaert, Tom Artois, Nancy Fockedeey (verslaggever)

Veronschuldigd: Roger Dijkmans, Patrick Meire, Gilbert Van Stappen, David Van Rooij, Gert Jan Weltje, Jan Seys, Marc Kochzius

Zie bijlagen: <http://www.vliz.be/docmanager/>

1. **Goedkeuring agenda en eventuele bijkomende punten vanwege de leden**
Agenda werd goedgekeurd
2. **Verslag vergadering kerngroep van 7 oktober 2022: goedkeuring en overlopen actiepunten (Bijlage 1)**

De actiepunten van vorige vergadering waren:

- ➔ **ACTIEPUNT: Overzicht geven over de goedgekeurde projecten.**
De VLIZ-presentatie hiervan wordt op docmanager opgeladen. Hierbij moet genoteerd worden dat deze cijfers van september zijn. Er zijn ondertussen al een 20-tal extra projecten, die niet in deze powerpoint zijn opgenomen. Deze worden verder in deze vergadering toelicht onder agendapunt "Varia".
- ➔ **ACTIEPUNT: Volgende vergadering met voorstel komen om grotere sommen te ontvangen en dit te laten conformeren met de wensen van de schenkers (met mate).**
Dit wordt verder in deze vergadering toegelicht in agendapunt "Filantropie".
- ➔ **ACTIEPUNT: VLIZ exploreert een samenbrengingsoefening van alle mariene ESFRI's en werkt een voorstel uit m.b.t. hun samenwerking en complementariteit.**
Deze vraag werd verder doorgesproken met Gert Verreet. De bedoeling is om begin 2023 een meeting te beleggen om een analyse en duidelijke visie op te maken met afstemming van de verschillende bestaande en potentieel nieuwe marien ESFRI's. Ondertussen is de evaluatie van LifeWatch en ICOS afgerond, en is een verlenging van deze ESFRI's voor 2 jaar goedgekeurd. In 2024 volgt dan een nieuwe call voor het indienen van nieuwe projecten van 4 jaar, met als aanrader om de 'environmental ESFRI's' goed op elkaar af te stemmen (bvb. ook met EMBRC, DISCO, ELEXIR ...).
- ➔ **ACTIEPUNT VLIZ: JPI OCEANS topics verder verspreiden binnen de mariene onderzoeksgroepen om te weten of er interesse is rond de topics.**
Deze actie werd uitgevoerd. Merk wel op dat enkel de nieuwe topics werden verspreid, eerdere thema's hebben ook nog actielijnen, maar die werden niet vermeld in de doorgestuurde lijst.
- ➔ **ACTIEPUNT VLIZ: iemand mee ter beschikking stellen voor de relatieve mapping uitgaande van de BANOS-agenda.**
Er is overleg met Gert Verreet hieromtrent. Er werd ondertussen al een recente

powerpoint van de SBEP-coordinator (CNR-Italy) bezorgd waarin de 5 'Intervention areas (IA)' van het SBEP omschreven zijn. De beschrijving is nog high-level (keywords). Dit najaar worden gesprekken/onderhandelingen met de relevante stakeholders in de zeebekkens en op EU-niveau gevoerd. Pas dan, met verdere definiëring van de topics, zal een goede 'mapping' mogelijk zijn. Wel bezorgde VLIZ reeds extra informatie m.b.t. de Digital Twin Ocean en de betrokkenheid van VLIZ/Vlaamse spelers.

→ **ACTIEPUNT VLIZ: Ook de andere kennisinstellingen zullen worden aangeschreven om hun leden en plaatsvervaarders te bevestigen.**

Deze actie werd uitgevoerd. Maar we wachten nog tot alle instellingen hebben gereageerd. Vanaf 1 januari starten we dan met een nieuwe constellatie.

→ **ACTIEPUNT: Iedereen bekijkt of ze al dan niet weet hebben van een project rond onderwatererfgoed.**

Hans Pirlet (dep. Valorisatie & Innovatie van VLIZ) zal worden ingeschakeld om deze inventaris actief na te streven m.b.v. het Compendium voor Kust en Zee.

Merk op dat het hier gaat om een initiatief vanuit UNESCO (niet vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed zoals verkeerdelijk bleek uit communicatie). Het wil de projecten waar maritieme archeologen samenwerken met andere wetenschappers oplijsten.

Het verslag van de kerngroep van 7 oktober 2022 wordt goedgekeurd.

3. Onderzoeksagenda 2023 door Peter Landschützer

Peter Landschützer licht via een presentatie (zie bijlage 2) in detail het werkplan Onderzoek 2023 toe, maar start eerst met een overzicht van het werkjaar 2022.

Actiepunt: Michiel Vandegehuchte laten weten dat Peter Landschützer veel appreciatie heeft voor het degelijke werk van de eerste onderzoeksdirecteur, en de status waarin hij het departement heeft overgedragen.

2022 is een jaar van grote verandering voor het onderzoeksdepartement bij VLIZ. Dr. Peter Landschützer, een mariene biogeochemist en klimaatonderzoeker begon er in september 2022 als [nieuwe onderzoeksdirecteur](#). Zijn expertise: koolstofcyclus in de oceaan kent sterke variaties (Science) en seizoenale variaties (Nature Climate Change), IPCC-medewerker. Hier op VLIZ bouwt hij voort op de transitie van het departement met de focus op 'Ocean and Human Health' en 'Coastal Climate Change'. Om deze pilaren te versterken zal het onderzoeksdepartement verdeeld worden in twee grotere divisies onder deze namen (respectievelijk o.l.v. Peter Landschützer zelf en Gert Everaert). Hieronder zullen de 6 huidige onderzoeksgroepen geclusterd worden. Bovenop de bestaande expertise zullen twee nieuwe onderzoeksgroepen het huidige onderzoek complementeren: 'Past, Present and Future Climate Change' (o.l.v. Peter Landschützer zelf) en 'Plastics in Local and Global Waters' (o.l.v. Anna Catarino). De focus van de nieuwe onderzoeksgroepen zal respectievelijk liggen op:

- Plastics in local and global waters (voordien onderdeel van Ocean and Human Health groep). Maakt ook de link met andere onderzoeksgroepen binnen VLIZ: zoals het onderzoek naar het psychologisch effect van plasticvervuiling, microplastics in aerosolen, e.d.m.
- Past, Present and Future climate change heeft sterke connectie met ICOS : metingen met schip en boei aanvullen met metingen door mariene robotica en satelliet.

Als collaborative highlights voor 2022 vermeldt Peter:

- NorthSeaWrecks-project publiceerde in Frontiers of Marine Science (UGent et al) met grote persdekking (148+ keer in het nieuws; 56 originele artikels, 22 landen, 14 talen)

- ICOS flanders: bijgedragen aan het Global Carbon Budget 2022 (Univ. Exeter) – sterke download n.a.v. COP; ook in Vlaamse pers
- Eurofleets en cruise in Greenland
- Human health impacts of (micro)plastics: o.a. in WHO-document, WWF dedicated, persdekking tijdens expeditie Simon Stevin (focus plastic)

Wat betreft de plannen voor 2023 (naast de hervorming) vermeldt Peter:

- In 2023 zullen 56 projecten lopen of starten (zowel met externe als interne financiering), deze steeds i.s.m. Vlaamse universiteiten en 40+ internationale partners.
- De Ocean Innovation Space als uitbreiding van het Mariene Station Oostende: verhuis en installatie.
- Diverse cruises staan op tim: JERICO-ANERIS spring plankton cruise, microplastics in de Schelde, BELGICA survey naar de Doggerbank
- Grote events: Ostend Working group Ocean and Human Health (op initiatief van VLIZ-filantropie) en INQUA2023-conferentie in Oostende rond maritieme/mariene geschiedenis
- Bijdrage aan de assessment studies BAMS state of climate report, GCB
- Veel publicaties door onze medewerkers
- Financiële primeur: voor het eerst zal de personeelkost op onderzoeksprojecten belangrijker zijn dan op het eigen VLIZ-budget.

Vragen of advies door WetCom-leden:

- Marleen De Troch: Mooi dat alle Vlaamse universiteiten worden vermeld in het werkplan! Waar zie jij eventueel nog groeimogelijkheden om deze groepen nog meer bij elkaar te brengen? Peter Landschützer ziet vnl. groei in de groep van “Past, present and future of climate change”, maar ook OHH en microplastics zijn goed geïntegreerd. Hij erkent dat er groeipotentieel is, vb. via workshops met jonge onderzoekers die zo mee kunnen genomen worden in het onderzoek.
- Jaak Mombaliu adviseert om deze nieuwe constellatie voor te communiceren naar de onderzoeksgroepen toe. Dat moet voornamelijk gebeuren door de leden van de Wetenschappelijke Commissie – als vertegenwoordigers van hun instellingen – naar hun eigen achterban toe, maar het kan ook via extra activiteiten of workshops door het VLIZ naar de jonge mensen van deze universiteiten/instituten toe. Colin Janssen: vb. de VLIZ Marine Science Day aangrijpen om eerste stappen in te zetten.
- Jaak Mombaliu: Hoe zit het met de carrièreplanning van de VLIZ-doctorandi? Advies om daar eens over te brainstormen op lange termijn. Peter Landschützer: de eerste VLIZ-PhD studeert af in 2024. Ze als post-doc binnen het VLIZ zelf houden is niet voordelig. Een betere strategie is dat goede PhD’s na afstuderen naar het buitenland ‘uitvliegen’ (voordeliger voor het imago van VLIZ). Dit geeft je ook de kans als instituut om nieuwe ideeën binnen het VLIZ te krijgen. Colin Janssen: Ook de promotoren van de universiteiten waar de VLIZ-PhDs afstuderen hebben een verantwoordelijkheid bij het uitstippelen van de toekomst na het afstuderen.
- Filip Volkaert apprecieert het sterke denkwerk op deze korte tijd. Goed ook dat het VLIZ-onderzoek meer geconsolideerd is geworden, want in eerste 5 jaar ging het onderzoek bij VLIZ teveel verschillende richtingen uit.
- Filip Volkaert en Jaak Monbaliu nodigen Peter Landschützer uit om het VLIZ-onderzoek te komen voorstellen op de studiedag mariene onderzoek aan de KU Leuven. Zo kan hij er het verspreide mariene onderzoekslandschap leren kennen.
- Gudrun De Boeck verwelkomt Peter ook op de UAntwerpen om de link te verstevigen met de mariene onderzoekers daar, vnl. de ecosphere-groep en het werk van Filip Meysman rond klimaat.
- Hans Polet: ILVO doet visserij-, aquacultuur-, voeding-, en impactonderzoek. Binnenkort zitten we al samen met de VLIZ-onderzoeksdirecteur om betere samenwerking te bekijken.

- Bart De Ronde (VITO): Wij werken rond remote sensing-applicaties en hebben al lopende samenwerkingen met VLIZ, vb. Pluxin. Uitnodiging om langs te komen.
- Marleen De Troch (UGent): uitnodiging om langs te komen en kennis te maken met het mariene onderzoek aan de Ugent, gebundeld in Marine@UGent.
- Karolien Van Putyvelde (VUB): zelf ben ik de coordinator van de opleiding Ocean and Lakes, maar wil hierbij een uitnodiging doen om de nieuwe mariene onderzoeksprofessor Tom Vanderstokken te ontmoeten. Hij wordt ook de nieuwe VLIZ-WetCom vertegenwoordiger.
- Marnix Pieters (directeur Archeologie, menselijke maritieme en kustzone van het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid). Onze nieuwe administrateur-generaal Peter Dewilde wil onderzoek terug een nieuw elan geven aan onze instelling.

4. Filantropie: update (**Bijlage 3**)

Karen Rappé geeft een jaarlijkse update van de filantropiewerking van het VLIZ 'De Zee als Goed Doel', waarbij de kerngroep van de Wetenschappelijke Commissie een adviserende functie heeft. De thema's van de filantropiewerking werden herzien, zodat ze meer gestroomlijnd zijn met de VLIZ-onderzoeksthema's. Ook werd de gehanteerde methodiek aangepast (i.f.v. de grootte van het bedrag). De focus blijft liggen op mariene onderzoek en de wetenschap; geen activistische werking. De VLIZ-goededoelenwerking zijn we aan het laten erkennen als een UN Decade Grant Making facility (gaande). Wat kunnen wij als 'kleine garnaal' bijdragen? Vb. onze BMRIs en reisbeurzen (zuidwerking), en bijdragen aan de internationale projecten WoRMS en ETN, MarineRegions (in aanvraag) en OBIS (in aanvraag).

Nieuw en te bespreken in de WetCom: Hoe gaan we om met Donor/Sponsor driven science (> 10.000 euro)? We willen greenwashing vermijden! Als de donor intrinsiek een goeddoelenwerking voor ogen heeft (en geen contractonderzoek), dan bekijken we verder om een partnership op te starten bvb. rond zuidwerking, educatieve werking of een link met het brede publiek. Het kan gaan over onderzoek binnen een kort traject (maanden) of over meerdere jaren (vb. PhD-onderzoek). Als VLIZ moeten we waken over de wetenschappelijk integriteit van onze filantropiewerking en die van het VLIZ zelf. Aftoetsen aan criteria, terugkoppeling met WetCom en na goedkeuring een afsprakenkader vastleggen. Goeddoelenwerking beheert het budget en betaalt de laureaat uit. Dit traject willen we enkel opstarten voor grote bedragen, omdat het teveel onderzoek vergt.

Vragen of advies door WetCom-leden:

- Bart De Ronde: wat is het verschil tussen een donor en een sponsor. Karen Rappé: de eerste krijgt een fiscaal voordeel, de tweede krijgt geen fiscaal voordeel, maar wel visibiliteit.
- Marleen De Troch: de formulering "data blijven eigendom van de wetenschapper(s)" best anders verwoorden als "... blijven eigendom van de wetenschappelijke instelling". Ze behoren hoe dan ook niet aan de sponsor, maar ook niet aan de laureaat.
- Filip Volkaert: "leerstoel" is enkel mogelijk binnen een academische instelling, gebruik daarom "onderzoeksinstelling"
- Jan Mees: Hoe gaan we aftoetsen van wie we geld aanvaarden? Wanneer is iets greenwashing en wanneer niet? Dit staat (nog) niet in document. We zullen als VLIZ en als WetCom super kritisch moeten zijn! En onze voorwaarden stellen bij de visibiliteit van de donor. Jaak Mombaliu: Het is en blijft bijzonder moeilijk om dit te onderscheiden. Het concept "greenwashing" evolueerde ook heel erg in de tijd.
- Filip Volkaert: Er is nood aan een ethisch referentiekader. En dus een nood aan onderzoek door het VLIZ naar deze referentiekaders.
- Tina Mertens: Hoe wordt eigenlijk een leerstoel toegekend (idem issue). Jaak Mombaliu/Filip Volkaert: Dit is enkel mogelijk voor ongebonden onderzoek rond een thema; geen contractonderzoek! VLIZ moet gaan praten met de dienst mecenaat van de KULeuven.

5. Data en locatie volgende vergaderingen (telkens vanaf 14u00)

- 17 maart 2023 InnovOcean Campus
- 2 juni 2023 Op locatie bij WatLab
- 6 oktober 2023 InnovOcean Campus of op locatie bij VUB (tbc)
- 1 december 2023 Klankbordgroep – InnovOcean Campus

6. Varia

Jan Mees licht de vertrouwelijke bijlage van de informatieve bijlagen (**Bijlage 4**) toe, gezien de andere informatie toegelicht wordt op de klankbordgroep in de namiddag.